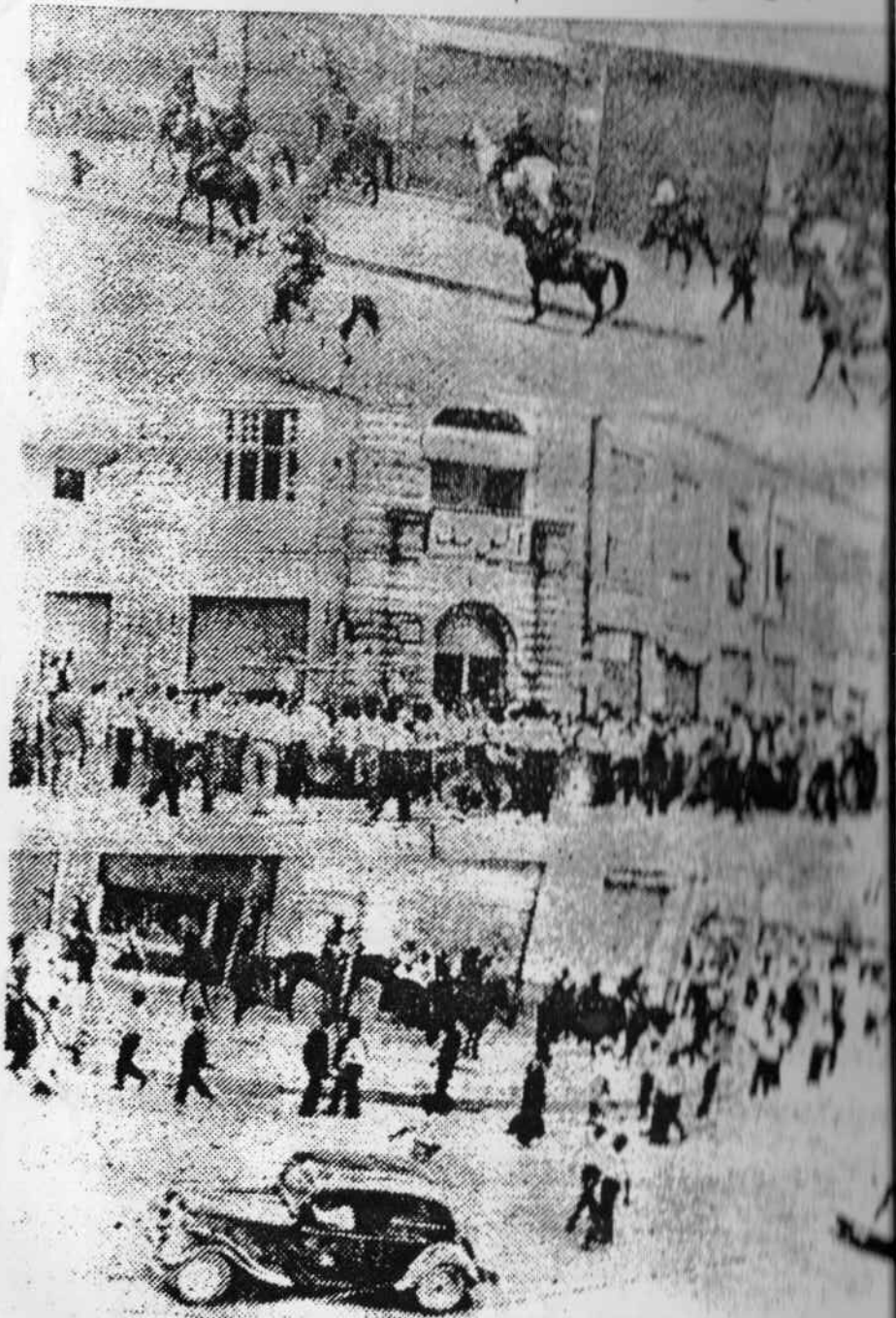
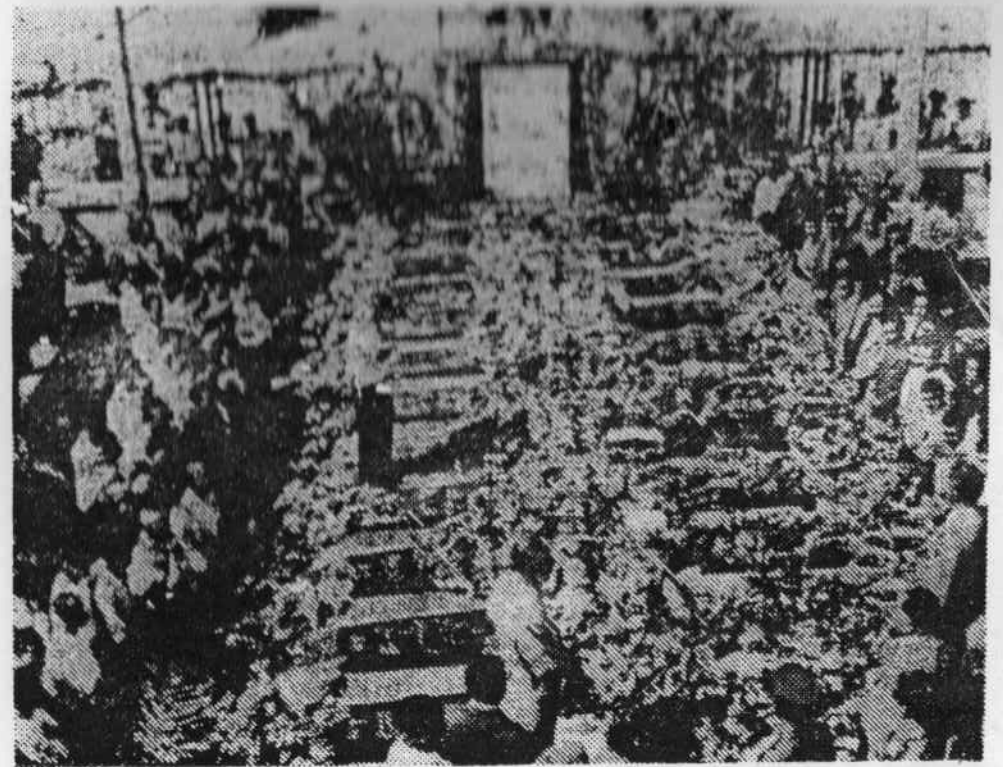

بازنگری به قیام ملی سی تیر

برگهایی از تاریخ پرفرازونشیب ایران زمین

- بعد از ظهر روز سی ام تیرماه ۱۳۳۲ گروه های بزرگ مردم به دعوت سازمان های ملی به این بابویه رفتند و نسبت به شهیدان ادای احترام کردند.

درود به روان تابناک شهیدان قیام ملی سی تیر.
گرامی بادنام مصدق بزرگ همیشه پیشوای ملت ایران.
دفتر مرکزی سازمان جوانان حزب ملت ایران

بهاء ۳۰۰۰ ریال

سی ام تیرماه ۱۳۷۷

به نام خداوند جان آفرین

پناه جهان ، پشت ایران زمین

پیش درآمد

شناخت تاریخ راستین واگاهی از چگونگی و چرایی رویدادهایی که درون آن نهفته است، بهترین ره توشه برای رسیدن به رهیافتهای بخردانه در بحرانهای زندگی ملی است.

ملتی که از پیشینه ی دور و نزدیک خود بدون لعابها و انگها و برداشتهای سودجویانه، داوری درستی ندارد برای گذار از پیچ و خم های تاریخ و هول انگیز آینده، چراغی فراراه خود نمی یابد و در زیر و بم زمان از خویشتن خویش جدامی افتد .

اینک در هنگامه ی ناستوده ای که کهن دیار خدایی ما ایران با سیه روزی بی ماندی دست به گریبان است و واپسگرایان بر کرسی قدرت نشسته به کوششی گسترده در راستای دستبرد به واقعیت های تاریخی پرداخته اند، یادآوری دستاوردهای گذشته در راستای روشنگری و افزودن بر آگاهی همگانی، کارسترکی است .

دفتر مرکزی سازمان جوانان حزب ملت ایران بر سر آنست تا به اندازه ی توان خود در این زمینه با ارائه ی سندهای در دسترس بکوشد و چون این تصمیم در برخورد هنگامی با چهل و ششمین سالگرد «قیام ملی سی تیر» گرفته شده است، که خود عطفی انقلابی در روند پیکارهای رهاییبخش میهنی است و در بردارنده ی درس های بزرگی برای رزم آوران راه استقلال و آزادی و مردم سالاری می باشد، دفتر نخست بدان رویداد سر نوشت ساز اختصاص می یابد.

*** ** *

گزارشی از رویدادهایی که به قیام ملی سی تیر انجامید :

ملت چگونه پیروز شد

روز «سی تیر» هزار و سیصد و سی و یک روز پیروزی ملت بردست نشانندگان بیگانه بدنبال یک سلسله جریانهای سیاسی بوجود آمد.

دکتر مصدق رهبر نهضت ملی قدم به قدم به سوی پیروزی قطعی پیش می رفت ولی هیأت حاکمه وابسته به بیگانه با اینکه کرسی نخست وزیری را از دست داده بوده پشتیبانی استعمارگران دست از توطئه واخلال بر نمی داشت و چون دکتر مصدق برای جلوگیری از فترت دستور انجام انتخابات دوره هفدهم مجلس شورای ملی را داد، دسیسه و تقلب در این کار آغاز شده نحوی که ناچار دولت جریان آن را نیمه تمام گذاشت .

دوره هفدهم مجلس شورای ملی روز یکشنبه هفدهم اردیبهشت ماه هزار و سیصد و سی و یک با شرکت هفتاد و پنج نماینده انتخاب شده افتتاح گشت ولی کشمکش بر سر تصویب اعتبارنامه ها و انتخاب رییس مانع آمادگی مجلس برای کار بود و نخست وزیر که برای دفاع از حقوق ملت عازم شرکت در «دیوان دادگستری بین المللی» بود ناگزیر به سنتی که بنا بر آن در آغاز کار هر دوره مجلس دولت می بایست استعفاء کند عمل نکرد و در روز چهارشنبه هفت خرداد عازم لاهه شد با امید کامل به اینکه رأی دیوان به نفع ایران خواهد بود، روز چهارشنبه چهارم تیر ماه در میان استقبال کم نظیر مردم به تهران بازگشت .

روز سه شنبه دهم تیر ماه دکتر امامی «امام جمعه تهران» بناسی ونه رأی به ریاست مجلس انتخاب شد و دکتر عبدالله معظمی کاندیدای هواداران نهضت ملی بیش از سی و پنج رأی برای این سمت بدست نیاورد .

چون مجلس شورای ملی بدین گونه آماده کار شده بود دکتر مصدق روز شنبه چهاردهم تیر ماه استعفاء نمود ولی روز یکشنبه پانزده تیر ماه مجلس شورای ملی به نخست وزیری دوباره دکتر مصدق «ابراز تمایل» کرد و مجلس سنهم که ابتدا از اظهار نظر خودداری می نمود، سرانجام در روز چهارشنبه هجدهم تیر ماه در راه مجلس شورای ملی گام برداشت و روز شنبه بیست و یکم تیر ماه، فرمان نخست وزیری به نام او انتشار یافت .

دکتر مصدق چون از نقشه هایی که برای مخالفت با او در هر دو مجلس وجود داشت آگاه بود خواستار «اختیارات خاص» شد و از این گذشته برای جلوگیری دست اندازی ارتش در کار دولت، روز چهارشنبه بیست و پنج تیر ماه در طی یک دیدار سه ساعته با شاه در پیرامون

چگونگی تشکیل کابینه اظهار داشت که در نظر دار دبست وزارت جنگ را خود به عهده بگیرد و چون باین خواست قانونی او موافقت نشد از پذیرش نخست وزیری عذر خواست.

* روز پنجشنبه ۲۶ تیرماه

بامداد این روز دکتر مصدق استعفای کتبی خود را از نخست وزیری برای شاه فرستاد که متن آن چنین است :

« چون در نتیجه تجربیاتی که در دولت سابق بدست آمده ، پیشرفت کار در این موقع حساس ایجاب می کند که پست وزارت جنگ را فدوی شخصاً عهده دار شوم و این کار مورد تصویب شاهانه واقع نشد ، البته بهتر است که دولت آینده را کسی تشکیل دهد که کاملاً مورد اعتماد باشد و بتواند منویات شاهانه را اجرا کند و با وضع فعلی ممکن نیست مبارزاتی که ملت ایران شروع کرده است پیروزمندانه خاتمه دهد .

نزدیک ظهر حسین علاء وزیر دربار به دیدار رییس مجلس رفت و خواست به نخست وزیری شخص دیگری « رأی تمایل » گرفته شود و بازمینه سازیهایی که از قبل به عمل آمده بود چهل و دو نفر از نمایندگان در تالار جلسه علنی حضور یافتند و با چهل رأی به نخست وزیری احمد قوام « ابراز تمایل » کردند و در همین حال بیست و هشت تن از نمایندگان به هواداری دکتر مصدق از شرکت در جلسه رأی گیری خودداری و اعلامیه زیر را صادر نمودند :

« ما ماضی کنندگان ذیل نمایندگان مجلس شورای ملی در تأکید سوگندی که برای حفظ مبانی مشروطیت در مجلس شورای ملی یاد کرده ایم و به علت اینکه معتقدیم در شرایط فعلی ادامه نهضت ملی جز با مامداری دکتر مصدق میسر نیست متعهد می شویم با تمام قوای خود و با کلیه وسایل از دکتر مصدق پشتیبانی نماییم . صدور همین اعلامیه نخستین قدم در راه تشکیل « فراکسیون نهضت ملی » بود .

در شامگاه همین روز حزب ملت ایران نخستین سازمان سیاسی کشور بود که با دادن بیانیه ای زیر عنوان : تا آخرین نفرو تا آخرین نفس پیکار می کنیم وزیر زنجیر استعمار نمی رویم ، به اظهار نظر پرداخت که در آن آورده شده است « جز دکتر مصدق کسی حق ندارد بر کرسی نخست وزیری تکیه زند ، هر کس با هر نیرو که بخواهد جز این راهی بییماید با گلوله روبرو خواهد شد . »

بازار به صورت تعطیل درآمد و نزدیک غروب نمایندگان هوادار دکتر مصدق که تعداد آنها به سی نفر رسیده بود در مجلس تحصن اختیار کردند .

* روز جمعه ۲۷ تیرماه

در این روز فرمان نخست وزیری قوام صادر شد و نخستین کار او اعلامیه ای بود که در شهر تهران پخش و به وسیله رادیو خوانده شد . قوام این اعلامیه را پس از شرح برنامه خود با جمله های تهدید آمیز زیر بیان داده بود « بگذارید با فراغ بال شروع به کار کنم و ای بحال کسانی که در اقدامات مصلحانه من اخلال نمایند و در راهی که در پیش دارم مانع بتراشند و با نظم عمومی را بر هم زنند . اینگونه آشوبگران باشدیدترین عکس العمل از طرف من روبرو خواهند شد . و چنانچه در گذشته نشان داده ام بدون ملاحظه از احدی و بدون توجه به مقام و موقعیت مخالفین کیفر اعمالشان را در کنارشان می گذارم و حتی ممکن است تاجایی روم که با تصویب اکثریت پارلمان دست به تشکیل محاکم انقلابی زده و روزی صدها تبهکار را از هر طبقه به موجب حکم خشک و بی شفقت قانون قرین تیره روزی سازمان و به عموم اخطار می کنم که دوره عصیان سپری شده و روز اطاعت از او امر و نواهی حکومت فرارسیده است . کشتیبان را سیاستی دگر آمد . این اعلامیه بر شدت خشم و نارضایی مردم افزود و در تهران و شهرستانها تظاهرات بالا گرفت ولی فرمانداری نظامی و شهربانی نیز دست به شدت عمل زدند و خیابانهای اصلی بیشتر شهرها از قوای نظامی و پلیس پر شد . شبانگهان قرارگاه حزب ملت ایران اشغال شد و تمام افراد حزب که هنگام هجوم پلیس در آنجا بودند بازداشت شدند .

* روز شنبه بیست و هشت تیرماه

بازار تهران اعلام اعتصاب عمومی نمود . سفیر انگلستان از تغییر دولت ابراز خوشنودی کرد و سفیر آمریکا به دیدار قوام رفت و بدینگونه استعمارگران پشتیبانی خود را از نخست وزیری شخصی که برخلاف خواست مردم روی کار آمده بود آشکار کردند . نیروهای انتظامی برای جلوگیری از فعالیت حزب ها و جمعیت های ملی دفترها و کلوب های آنها را محاصره کردند و بعضی از نمایندگان مجلس در محل حزب هایی که عضویت آن را داشتند ساکن شدند تا با استفاده از مصونیت پارلمانی از اشغال آن جلوگیری کنند . قوام با اینکه هنوز کابینه خود را

معرفی نکرده بود شورای امنیت کشور را بشرکت رییس ستاد ارتش، فرمانده ژاندارمری و رییس شهربانی تشکیل و دستورهای تندی برای جلوگیری از تظاهرات مردم داد.

نمایندگان هوادار نهضت ملی که با گسترش ایستادگی مردم بر تعداد آنها افزوده می شد اعلام تعطیل عمومی در سراسر کشور نمودند و آیت الله کاشانی هم که با وجود داشتن سمت نمایندگی در مجلس حضور نمی یافت اعلامیه بسیار تندی به هواداری دکتر مصدق داد و در طی آن از افسران و سربازان خواست که به روی برادران خود تیراندازی نکنند و حزبهای ملی نیز هر کدام اعلامیه جداگانه ای دادند.

* روز یکشنبه ۲۹ تیرماه

بیشتر شهرها بخصوص تهران به حالت اشغال نظامی درآمده بود و با وجود این هر لحظه بردامنه تظاهرات مردم افزوده می شد. در تهران بازار و بیشتر مغازه های خیابانها بسته شد و خطوط اتوبوسرانی که به وسیله شرکتهای خصوصی اداره می گردید از کار افتاد، مردم در گوشه و کنار شهر با پلیس و سرباز برخوردهایی داشتند و در بعضی نقاط سخنرانان سعی می کردند نیروهای انتظامی را که گرسنه و خسته بودند، به نفع مردم برانگیزند.

حزب توده و سازمانهای علنی وابسته بدان اعلامیه هایی صادر کردند و در عین حمله به دکتر مصدق خواستار برکناری قوام و برقراری آزادیهای دموکراتیک شدند.

اداره تظاهرات مردم بیشتر به عهده اعضای حزبهها و جمعیهتهای وابسته به نهضت ملی یعنی حزب ایران، حزب زحمتکشان ملت ایران، حزب ملت ایران بر بنیادپان ایرانیسم، جمعیت مسلمانان مجاهد و بعضی دسته های کوچک دیگر بود.

محل روزنامه های مخالف نهضت ملی مورد حمله مردم قرار گرفت ولی با وجود تعطیل چاپخانه ها و کنترل شدید روزنامه ها ارگان حزبهای ملی با فداکاری کارگران انتشار یافت و از جمله روزنامه آپادانا ارگان حزب ملت ایران چند بار تجدید چاپ و در سراسر شهر پخش گردید.

عنوان سرمقاله روزنامه آپادانا «گلوله .. گلوله .. گلوله .. این است هدیه ملت ایران به قوام السلطنه جنایتکار و دزد» به صورت شعار و تظاهرات مردم بکار برده می شد.

در این سرمقاله نوشته شده بود «حزب ملت ایران بر بنیادپان ایرانیسم، حزب پرافتخاری

که از آغاز رستاخیز ملی کردن نفت همه جا پیشگام رزمجویان ضد استعمار بوده با صدای بلند اعلام می کند که در این مرحله مبارزاتی هیچکس شایسته تر از دکتر مصدق برای نخست وزیری نیست و به هیچوجه زیر بار حکومت سیاه قوام السلطنه نخواهد درفت و اعلام کرد مبارزه بی امانی را برای ریشه کن کردن هیأت حاکمه آغاز کرده و با سیل خون این ننگ را از دامان تاریخ ایران می شویم».

نمایندگان هوادار دکتر مصدق هم اعلامیه ای خطاب به افسران و سربازان صادر نمودند و کمیته ای نیز به نام «کمیته تمرکز مبارزات ملی» تشکیل دادند. این کمیته از مردم خواست که به تظاهرات و مبارزه ادامه دهند ولی از برخورد بانیروهای انتظامی خودداری نموده و از روشهای مبارزه منفی استفاده کنند.

فرمانداری نظامی تهران نیز بر شدت عمل خود افزود و از یک طرف عده زیادی از تظاهرکنندگان دستگیر شدند و از طرف دیگر آمد و رفت عموم از ساعت نه شب تا پنج صبح ممنوع گردید ولی مردم با شور و هیجان خود در آماده تظاهرات بعدی می نمودند و نسبت به دستور «کمیته تمرکز مبارزات ملی» در مورد به کار بردن روشهای مبارزه منفی هم بی اعتنائی نشان می دادند.

* روز دوشنبه سی تیرماه

از صبح خیلی زود قوای موتوریزه ارتش به همراه گروه زیادی سرباز و پلیس میدانها و خیابانهای اصلی شهر تهران را اشغال کردند. مغازه ها و کارگاهها در سراسر شهر بسته بودند. خطوط اتوبوسرانی و تاکسیها کار نمی کردند. بیشتر کارخانه ها و ادارات دولتی حالت نیمه تعطیل داشتند. بتدریج کوچه و خیابانها از زنان و مردان خشمگین که تصمیم به تعیین سرنوشت خود گرفته بودند پر شد بطوریکه در ساعت هشت با مداخله قوای پلیس و ارتش برای حفظ خود در برابر انبوه تظاهرکنندگان آرایش جنگی گرفتند و بعد از مدت کوتاهی به آنها دستور تیراندازی داده شد. میدان بهارستان، میدان سپه و خیابانهای اکباتان، شاه آباد، ناصر خسرو، بوذرجمهری و خیام، مراکز اصلی جنگ موتوریزه با مردم بی سلاح بود.

کشتار بی رحمانه تا پاسی از ظهر گذشته ادامه داشت ولی مردم دست از تظاهرات نمی کشیدند و در چند نقطه شهر با آتش زدن اتومبیلهای دولتی و انداختن تیرهای چراغ برق راه

را بر تانکها و زره پوشها بستند و هر جا فرصت می یافتند سربازان و پاسبانها را مورد حمله قرار می دادند و در یکی دو مورد هم افسران از اجرای دستور تیراندازی خودداری کردند که با استقبال گرم مردم روبرو شدند .

بر شمار کشته شدگان هر لحظه افزوده می شد و اکثر بیمارستانها پراز زخمی بود. زیرا آفتاب سوزان تیرماه مردم با وجود خستگی زیاد خود را برای تظاهرات جدید آماده می کردند. تعداد نمایندگان هوادار دکتر مصدق به تدریج اضافه می شد و نزدیک ظهر به چهل تن رسیده بودند و به شدت برای جلوگیری از کشتار مردم فعالیت می کردند .

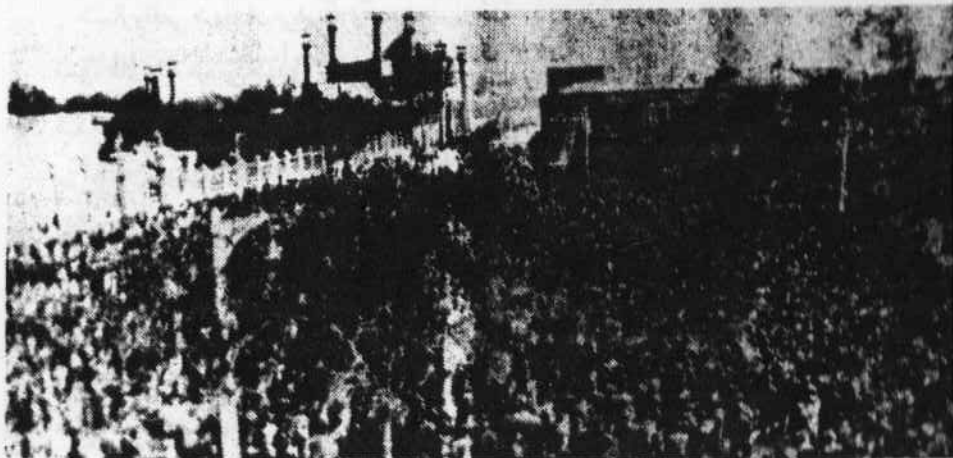

ای کفن پوش عزیزان بشما باد سلام ای بخون خفته شهیدان بشما باد کریم پور شیرازی

در شهرستانهای بزرگ نیز تظاهرات خونینی بر ضد دولت قوام جریان داشت و حتی گروهی کفن پوش به سمت تهران حرکت کردند که به وسیله قوای ژاندارم از ورود آنها به شهر جلوگیری شد. نزدیک به چهار بعد از ظهر ایستادگی دلیرانه مردم به نتیجه رسید و نیروهای پلیس و سرباز به مراکز خود احضار گردیدند و تظاهر کنندگان که نخست دچار بهت زدگی شده بودند به سوی میدان بهارستان روی آوردند و دیری نپایید که گروه کثیری از مردم در برابر مجلس شورای ملی اجتماع کردند، در این وقت مهندس حسینی به جلوی مجلس آمد و به مردم مژده داد که پیروز شده اید و چند تن از نمایندگان ملت برای دیدار شاه رفته اند و قوام از نخست وزیری کنار خواهد رفت .

بی درنگ دسته های عظیمی از مردم به سوی منزل دکتر مصدق به حرکت درآمدند.

دسته ای که به وسیله اعضای حزب ملت ایران رهبری می شد و پرچمهای مبارزاتی حزب در پیشاپیش آنها قرار گرفته بود قبل از همه به جلوی خانه پیشوای ملت رسید. در همین هنگام دکتر مصدق در حالیکه عبایی به دوش داشت در بالکن خانه خود نمایان شد ولی به علت شدت تأثر نتوانست بیش از چند جمله ادا کند و به گریه افتاد و از حال رفت .

شامگاه سی تیر در میدان بهارستان

در این گیر و دار باز داشت شدگان چند روز گذشته هم که در زندان شهربانی یا کلا تشریها بسر می بردند و در بین آنها نزدیک به پنجاه تن از وابستگان حزب ملت ایران بودند آزاد شدند و با شور و هیجان به تظاهر کنندگان پیوستند .

ساعت هفت بعد از ظهر رادیو خیر استعفای قوام را بخش کرد و سپس چند تن از نمایندگان «فراکسیون نهضت ملی» سخن گفتند و مردم را به آرامش دعوت نمودند ولی تظاهرات خیابانی تا نزدیکهای نیمه شب ادامه داشت .

« روز سه شنبه ۳۱ تیرماه

مردم پیروزمندان تظاهرمی کردند و گروه کثیری برای بخاک سپردن شهیدان به «ابن بابویه» رفته بودند از پلیس و سرباز در شهر خبری نبود و وابستگان حزبها حفظ نظم شهر را به خصوص در مورد راهنمایی و رانندگی به عهده داشتند .

مجلس شورای ملی تشکیل جلسه داد و با شصت و یک رأی به نخست وزیری دکتر مصدق

«ابراز تمایل» کرد و او بی درنگ اعلامیه ای صادر و ملت را به بردباری و آرامش دعوت کرد. فراکسیون نهضت ملی و آیت الله کاشانی هم در این زمینه اعلامیه هایی دادند.

بدینگونه در طی چند روز پیکار خستگی ناپذیر و خونین ملت ایران، توطئه بزرگی را خنثی کرد و بار دیگر دکتر مصدق رهبر نهضت ملی بر کرسی نخست وزیری جای گرفت و مجلس شورای ملی روز «سی تیر» را «قیام ملی» خواند.

شمار واقعی شهیدان برغم تلاش دولت مصدق به دلیل آنکه جسد بسیاری از آن دلاوران به شیوه های ضد مردمی معدوم شده بود روشن نگردید. بسیاری از زخمیان نیز، دچار نقص عضو شدند و شرکت در آن قیام بزرگ ضد استعماری را به گونه ای سندا افتخار آمیزی تا پایان عمر برای خود حفظ کردند.

متن سندهایی که در گزارش بالا از آنها نام برده شده است در زیر می آید

بیانیه ۲۸ نفر از نمایندگان مجلس شورای ملی

از جریانات و علت استعفای جناب دکتر محمد مصدق پیشوای نهضت ملی ایران و حافظ منافع شما اطلاع حاصل کرده اید و ضمن اعلامیه جداگانه سابقاً گوشزد ملت ایران شد که دسائسی در کار است تا آتش مقدس ملی را در کانون سینه های ملت خاموش کنند.

امروز بعد از ظهر پس از اعلام استعفای نخست وزیر به علتی که در استعفانامه ایشان ذکر شده است بر طبق قانون از رییس مجلس تقاضای جلسه خصوصی شده است که قبل از رأی تمایل اهمیت موقع و لزوم حفظ قانون اساسی را به سمع سایر نمایندگان برسانیم.

متأسفانه رییس مجلس با وجودی که رسماً دعوت برای جلسه خصوصی نموده بود از تشکیل جلسه خودداری کرده و برخلاف قانون اساسی و منش پارلمانی در جلسه ای مرکب از ۴۲ نفر که کمتر از حد نصاب قانونی می باشد اذ رأی تمایل نمود.

چون قانون اساسی و نهضت ملی ایران در خطر است ما با توکل به خدای متعال به مبارزه و ادای وظیفه نمایندگی مشغول هستیم و امیدواریم شما هم در این موقع باریک بیدار و مراقب جریان باشید و یأس به خود راه ندهید.

۱- جلالی ۲- فرزانه ۳- اخگر ۴- اقبال ۵- حسینی ۶- شبستری ۷- دکتر معظمی ۸- زهری

۹- نریمان ۱۰- شمس قنات آبادی ۱۱- پارسا ۱۲- انگجی ۱۳- مدرس ۱۴- خلخالی
۱۵- مشار ۱۶- خسرو قشقایی ۱۷- محمد حسین قشقایی ۱۸- دکتر ملکی ۱۹- دکتر شایگان
۲۰- مکی ۲۱- مهندس رضوی ۲۲- حاج سید جوادی ۲۳- صفایی ۲۴- میلانی ۲۵- کریمی
۲۶- دکتر بقایی ۲۷- شاهپوری ۲۸- زیرک زاده.

اعلامیه حزب ملت ایران

تا آخرین نفرو تا آخرین نفس پیکار می کنیم وزیر زنجیر استعمار نمی رویم

هم میهنان:

از آغاز مبارزه ضد استعماری نفت، انگلستان آزمند که همه جا خود را در برابر ملت ایران زبون و ناتوان می دید، دست بدامان هیأت حاکمه جنایتکار زد تا بدنبال یکصد و پنجاه سال میهن فروشی و ستمگری یکبار دیگر از پشت سر به ملت ایران خنجر زند.

این خنجر ننگین امروز با کار شکنی و دسیسه بازی در برابر مصدق قهرمان بر پشت ملت ایران نشست و روز نکبت باری که مدت ها کناره نشینان آزمند تا میز آمد آتراداشتند فرارسید. امروز برخلاف اراده ملت ایران و تنها بخاطر خشنودی استعمارگران بیگانه دکتر مصدق رهبر انحراف ناپذیر نبرد با انگلستان را وادار بر ترک کرسی نخست وزیری نموده و مشتی از نمایندگان جیره خوار در پناه سر نیزه رأی به نخست وزیری مزدوری چون قوام السلطنه داده اند.

ملت ایران با این نیرنگها و دسیسه ها از راه خود باز نمی گردد و دیگر زنجیر استعمار را به گردن نمی گیرد، مزدورانی که از اراده ملی سر می پیچند سر نوشت شوم رزم آرا و هژیر را بیاد آورند و بیش از این با فرمان خون و تاریخ بازی نکنند.

جزدکتر مصدق کسی حق ندارد بر کرسی نخست وزیری تکیه زند و هر کس با هر نیرو که بخواهد جز این راهی بیباید با گلوله روبرو خواهد شد.

حزب ما حزب قهرمانان ملت ایران با ابراز نفرت از دسیسه بازی هیأت حاکمه اعلام می دارد که تنها دکتر مصدق می تواند در ستاخیز ملت ایران را پیروز مندانه پیش برد و همه نیروهای ملی باید یک دل و یک گام به پشتیبانی دکتر مصدق برخیزند تا هیأت حاکمه ستمگر

زبون گردد و استعمار بیگانه برای همیشه از میهن ما رانده شود.

پیروز باد مبارزه ضد استعماری ملت ایران
مرگ بردشمنان مصدق شکننده طلسم استعمار
پنجشنبه ۲۶ تیرماه ۱۳۳۱
حزب ملت ایران بر بنیادبان ایرانیسم

بیانیه نمایندگان طرفدار نهضت ملی ایران

ملت رشید ایران :

چون از تمام نقاط کشور به وسیله تلگراف و نامه و تلفن و فرستاده های مخصوص نسبت به جریان های نامطلوب و غیر قانونی چند روز اخیر سوال شده است امضاء کنندگان امروز صبح در مجلس شورای ملی مجتمع و پس از بررسی اوضاع حاضر چنین اظهار نظری نمایند :

برای اعلام این نکته اساسی به جهانیان که نهضت ملی ایران به هیچ دسیسه و نیرنگ خاموش شدنی نیست و ملت قهرمان ایران هرگز مقهور دخالت های استقلال شکنانه بیگانگان نخواهد شد. تا حصول نتیجه قطعی در احقاق حق و رهایی کشور از چنگال سیاستهای استعماری استقامت خواهد کرد.

روز دوشنبه ۳۰ تیرماه ۱۳۳۱ در سراسر کشور تعطیل عمومی اعلام می شود امیدواریم هموطنان عزیز که همگی طرفدار قیام حقیقی ملت و ادامه مبارزه در راه نجات مملکت می باشند با نهایت آرامش و متانت در این جنبش مقدس ملی شرکت فرمایند.

بدیهی است نمایندگان شمانیز در ادای وظیفه خطیر نمایندگی غفلت نخواهند داشت.

جریان امر بعداً به استحضار ملت بیدار ایران خواهد رسید. شنبه ۲۸ تیرماه ۱۳۳۱

نمایندگان طرفدار ادامه نهضت ملی ایران

- ۱- ناظرزاده کرمانی ۲- میلانی ۳- دکتر عبدالله معظی ۴- دکتر شایگان ۵- مهندس زیرک زاده ۶- حسین مکی ۷- مهندس رضوی ۸- دکتر بقایی ۹- حاج سید جوادی ۱۰- دکتر ملکی ۱۱- اخگر ۱۲- قنات آبادی ۱۳- شاهپوری ۱۴- حائری زاده ۱۵- اقبال

- ۱۶- فرزانه ۱۷- جلالی موسوی ۱۸- کریمی ۱۹- خلخالی ۲۰- محمدحسین قشقایی ۲۱- خسرو قشقایی ۲۲- مدرس ۲۳- انگجی ۲۴- شبستری ۲۵- نریمان ۲۶- مشار ۲۷- زهری ۲۸- پارسا ۲۹- صفایی ۳۰- مهندس حسینی .

مقاله زیر از شماره ۸۶ روزیکشنبه ۲۹ تیرماه ۱۳۳۱ روزنامه آپادانا ارگان حزب ملت ایران که در یکصد هزار نسخه ، پنج بار چاپ و در میان خون و آتش پخش گردید نقل شده است .

گلوه .. گلوه .. گلوه .. این است هدیه ملت ایران به

قوام السلطنه خیانتکار و دزد

یکبار دیگر خنجر خیانت هیأت حاکمه از نیام درآمد و بر پشت ملت استعمارزده ایران نشست، یکبار دیگر برده بر افتاد و چهره کربه نوکران سفارت آشکار شد .

از روزیکه ملت ایران برای گسستن زنجیر استعمار بیباخاست از روزی که انگلستان غارتگر در برابر رزمجویان ایرانی نزانود آمد .

هیأت حاکمه در کمین نشست تا ضربه ناچوانمردانه خود را بر گرده ملت پرستان زندواریاب راز گرداب مرگ و نیستی رهایی بخشد .

سرانجام این روزشوم در رسید و هیأت حاکمه بدنبال ماه ها کارشکنی و دسیسه بازی آشکارا به میدان مبارزه با مردم آمد و دکتر مصدق را به زور و فشار از کار برکنار ساخت .

هیأت حاکمه با روی کار آوردن قوام السلطنه این نوکر نشاندار بیگانه دشمنی بی چون و چرای خود را با خواست های ملی نشان داد و به گمان خود بر ثمره پیکار چندساله ملت ایران خط بطلان کشید .

اما نوکران روسیاه سفارت ، دزدان جیره خوار بیگانه ، هیأت حاکمه خیانتکار بداند چرخ تاریخ با این خیمه شب بازیها از کار نمی افتد و برق سرنیزه در برابر نور حقیقت جلوه گری نمی کند ...

ملت ایران به فرمان این و آن از راه خود باز نمی گردد و وزیر بار حکومت کهنه نوکری چون

قوام السلطنه نمی رود .

مردمی که در راه کوبیدن بیگانه هژبرهاورزم آراهارا به گورستان فرستادند .

مردمی که امپراطوری زورمند انگلستان را به لرزه درآوردند، هنوز آماده جانبازی و فداکاری هستند .

این غلام بچه دربار محمدعلیشاه که هنوز خواب آنروزها را می بیند و به ملت توپ و تشرمی زند، این کهنه دزدسالوس که هنوز خزانه کشور از زیر بار غارتگری های اطرافیاننش بیرون نیامده بداند که امامی ها و وطنماسبی هادرا ایران بزرگ بسیارند .

دیگر زمان دیکتاتوری و قداره بندی در میهن ما به سر رسیده و استعمارگران بیگانه از پرورش قزاق زادگان و غلام بچگان به جایی نمی رسند .

ملت ایران با میل اشک و خون دزدان جزیره نشین را از سرزمین خود بیرون رانده و امروز بهتر می داند که چاههای نفت را طعمه آتش کند تا بار دیگر سر نوشت خود را در دست حمالها و شوفرهای انگلیسی نبیند .

حزب ملت ایران بر بنیادپان ایرانیسم، حزب پرافتخاریکه از آغاز ستاخیز ملی کردن نفت همه جاپیشگام رزمجویان ضد استعمار بوده .. با صدای بلند اعلام میکند که در این مرحله مبارزاتی هیچکس شایسته تر از دکتر مصدق برای نخست وزیری نیست و هیچوجه زیر بار حکومت سیاه قوام السلطنه نخواهد رفت ..

حزب قهرمان ما اعلام می کند که مبارزه و حشمتناکی را برای ریشه کن کردن هیأت حاکمه آغاز کرده و با میل خون این ننگ را از دامان تاریخ ایران می شوید.

شاهمه زنان و مردان ایران در هر کجا که هستید با همه نیرو به ضد حکومت ننگین قوام السلطنه برخیزید، از سر نیزه ها و تانکهای سست بنیادهیات

حاکمه نهراسید. سینه های پهن خود را سپر گلوله سازید دستهای توانای خود را بر سر نیزه ها بکوبید تا آتش انقلاب زبانه کشد و خرمن هستی دشمنان

پاینده ایران

ایران را بسوزاند .

رویدادهای قیام ملی سی تیر برگرفته از روزنامه :

باختر امروز

شنبه ۲۸ تیرماه - ۱۹ ژوئیه ۱۹۵۲ - ۲۷ شوال ۱۳۷۱ - شماره ۸۶۵

قرارگاه حزب ملت ایران اشغال شد

سازمان مرکزی حزب ملت ایران (پان ایرانیست) واقع در بهارستان کوچه نظامیه توسط پلیس از دیشب اشغال شده است و تمام افراد حزب که دیشب در سازمان بوده اند بازداشت شده اند و اکنون تمام حزب و حتی کوچه دبستان که محل حزب است توسط پلیس اشغال و مزاحم ها برین می شوند .

تظاهرات احزاب ملی

از حزب زحمتکشان و حزب ایران و حزب ملت ایران بر بنیادپان ایرانیسم و احزاب و دستجات دیگر در خیابانهای مشرف به بهارستان مقابل مجلس آمده و شروع به تظاهرات نمودند، افسران پلیس بلافاصله با دستگاه های فرستنده جریان را به شهربانی اطلاع داده و تقاضای اعزام مأمورین اضافه نمودند بدین ترتیب یکمترتبه میدان بهارستان را مأمورین فرمانداری و پلیس احاطه کرده و شروع به متفرق ساختن مردم کردند تا ساعتی از شب گذشته میدان بهارستان وضع عجیبی به خود گرفته بود و متظاهرين گاهی به میدان مخبرالدوله و گاهی به میدان بهارستان و ادامه تظاهر در حرکت بودند. بالاخره باید گفت که تظاهرات کنندگان مأمورین را عاجز کرده بودند .

سه شنبه ۳۱ تیرماه - ۲۲ ژوئیه - ۱۹۵۲ - ۲۹ شوال ۱۳۷۱ شماره ۸۶۷

تأثر انگیزترین صحنه هادر مقابل منزل پیشوای ملت

خبرنگاران ما گزارش حوادث شوم دیروز را که منجر به پیروزی نهایی ملت شد در ستونهای دیگر روزنامه ملاحظه می کنند.

آنچه خودنویسنده شاهد بوده است صحنه غم انگیزی است که در برابر منزل دکتر مصدق

در حدود ساعت ۷ بعد از ظهر دیده شد .

دکتر مصدق در حالیکه از تأثر و اندوه زردورنجور به نظرمی رسید در برابر هزاران نفر مردم که از جلوی بهارستان به عجله خود را رسانیده بودند ظاهر شد و بایان مؤثری که سنگ را آب می کرد چنین گفت :

«ای کاش من مرده بودم و شما هموطنان اینهمه تلفات را تحمل نمی کردید .

ولی ملت عزیز ایران بدانید که اگر این فداکاری شما نبود ایران عزیز ما ز دست رفته بود . مصدق بیش از این نتوانست چیزی بگوید، اشک از چشمش سرازیر شد و به دنبال آن مردم عزادیده و ماتمزه گریه را شروع کردند و تا مدت ها در عزای عزیزان خود که شهید راه آزادی ملت شدند گریستند. این صحنه تأثر انگیز چند خبرنگار فرانسوی و امریکایی را که حضور داشتند به گریه واداشت و یکی از حساس صحنه های دیروز بود .

چهارشنبه - مردادماه - ۲۳ ژوئیه ۱۹۵۲ - ۳۰ شوال ۱۳۷۱ شماره ۸۶۸

مصدق پرچم را بوسید

در میان عده حاضر در جلوی مجلس افراد حزب ملت ایران با کمال عصبانیت به تظاهرات خود ادامه می دادند ولی نزدیک ساعت پنج و نیم بود که مکی گفت چون ما تعهد سپرده ایم که حفظ نظم و آرامش را بنماییم آن عده پس از سخنرانی های مهیج محیط بهارستان را ترک گفته و از مسیر سرچشمه - خیابان برق - فردوسی - نادری به خیابان کاخ و منزل پیشوای ملت ایران رهسپار شدند در آنجا فروهر رهبر حزب ملت ایران (پان ایرانیست) در حدود یکی دو دقیقه صحبت کرد و بعد از آن دکتر مصدق از منزل خارج شده و وی از شدت احساسات چند دقیقه گریست و پس از آن گفت (ایران عزیز رفته بود این احساسات شما بود که آنرا برگرداند) پس از آن پرچم ایران را که از طرف حزب آورده شده بود بوسید و بعد از آن جمعیت متفرق شدند.

یک افسر شرافتمند

یک افسر شرافتمند به نام سرهنگ دوم وفا که چند تانک در میدان سپه زیر نظری بوده است عمل شرافتمندانه ای انجام داد که دیروز چند هزار نفر برای وی کف زدند و عده زیادی او را بوسیدند. ظاهراً پس از از دحام بامدادی تانک ها به جمعیت حمله آورده بود و حتی یکی

دو افسر جزء قصد داشتند برای متفرق ساختن مردم از سرهنگ دستور تیراندازی بگیرند. سرهنگ دوم وفا بالای تانک ایستاد و فریاد زد تا منم در اینجای نده ام اجازه تیراندازی به هموطن شرافتمند خود که کاری جز وطن پرستی از وی سر نمی زند نمی دهم سپس رو به حضار کرد گفت شما برادران و خواهران من هستید اطمینان داشته باشید این تانکها برای شما و در خدمت شماست نه بر علیه شما این عمل وی چنان تأثیری در جمعیت کرد که دسته دسته به بالای تانک رفته او را بوسیدند و جمعیت هر وقت او را می دیدند برایش کف می زدند .

خواننده عزیز در برابر این افسر، فردی شرف و قاتل سفاکی مانند سرهنگ شهربانی سرهنگ دوم قربانی راه یادمی آورد که لا اقل پانزده نفر را خود به قتل رسانید و دستور قتل بیش از بیست نفر را به پاسپانان داده است .

پنج شنبه - ۲ مردادماه - ۲۴ ژوئیه ۱۹۵۲ - ذیقعد ۱۳۷۱ شماره ۸۶۹

انتظامات مجلس ترحیم امروز با پلیس های ملی بود

امروز انتظامات مجلس ترحیم توسط دو جوخه از گارد نگهبانی حزب ملت ایران بر بنیادبان ایرانیسم و افراد انتظامی حزب زحمتکشان ملت ایران و حزب ایران در مسجد سلطانی اداره می شد و مأمورین و پلیس شهربانی به هیچوجه در این جریان نقشی نداشتند .

یکشنبه ۵ مردادماه - ۲۷ ژوئیه ۱۹۵۲ - ۴ ذیقعد ۱۳۷۱ شماره ۸۷۱

حضور دو بیست هزار نفر بر سر مزار شهیدان

از چند روز قبل مجمع مسلمانان مجاهد به مناسبت هفتمین شب شهدای سی ام تیرماه از احزاب ملی و دستجات و اصناف و پیشه وران و طبقات مختلف دعوت کرده بودند که بر سر مزار شهدای راه آزادی در این بابویه حضور بهم رسانند .

از ظهر دیروز در حدود پانصد تا بوس که بیشتر آنها جزو خطوط ۵، ۶، ۷، ۸، ۱۷، ۱۰ و خطوط شمیران بودند و خود را مجاناً در اختیار احزاب و دستجات قرار داده بودند مردم رشید تهران راه این بابویه می رسانند .

بر سر مزار شهیدان که بیش از دو بیست هزار نفر از مردم تهران و حضرت عبدالعظیم حاضر شده بودند پس از نثار تاج های گل سید مصطفی کاشانی به نمایندگی از طرف مجمع

گزارشی از میدان جنگ تهران

فرمانداری نظامی از: شاه آباد

فرمانداری، توجه فرمایید، مردم نعش‌ها را روی دست به سمت مجلس می‌برند و جمعیت زیادی موج می‌زند، بر اثر تیراندازی افسران شهربانی و پاسبانان خون روی زمین جاری شده.

فرمانداری نظامی از: اکباتان

الو، الو، مجلس، فوری از دور، خود اطلاع بده، اینجا جلوی برزن خبری نیست عده زیادی در اطراف خیابان شاه آباد جمع شده و مشغول تظاهراتی باشند.

فرمانداری نظامی از: مجلس

الو، الو، تیمسار فرمانداری نظامی تهران محترماً معروض می‌دارد اینجانب ستوان دویم که جهت انتظامات خیابان اکباتان آمده‌ام به علت تظاهر شدید مردم، سربازان مستقر در جلوی مجلس ناچار شدند هوایی تیراندازی کنند ولی در این بین مشاهده کردم که دو عدد چیب شهربانی به اتفاق سرهنگ قربانی داخل جمعیت شده با مسلسل دستی مردم را هدف گلوله قرار می‌دهند.

چون ممکن است این جریان بعداً تولید مسوولیت برای افسران ارتش بنماید محترماً گزارش به عرض عالی رسید.

شماره یک سیار ستوان دوم جم

فرمانداری نظامی از: مخبرالدوله

فرمانداری نظامی، اینجانبین به نظرمی رسد که اخلا لگران تصمیم دارند مجتمع شده ضمن استفاده از خستگی افراد حمله شدیدی بنمایند. به نظر اینجانب نیروی تازه نفس لازم است، ضمناً خود اینجانب طوری مضروب شده‌ام که از این ساعت قادر به ایستادن نیستم ولی به عرض می‌رسانم که از مرگ باک ندارم و ذره‌ای فروگذاری نخواهم کرد. سرگرد صیرفی فرمانداری نظامی:

سرهنگ برخوردار مخبرالدوله، می‌فرمایند که چرا از گاز اشک‌آور استفاده نمی‌کنند؟ به گوش باش.

فرمانداری نظامی از: مخبرالدوله

مسلمانان مجاهد و پس از آن داریوش فروهر از طرف حزب ملت ایران سخنرانیهای مهیجی ایراد نمودند.

سپس خسرو قشقایی به نمایندگی ایل قشقایی سخنرانی کرد آنگاه مهندس حبیبی از طرف حزب ایران و لاجوردی از طرف دانشگاه و جلالی از طرف هیأت تحریریه شاهد و سید شمس‌الدین قنات آبادی رهبر مسلمانان مجاهد و دکتر بقایی رهبر حزب زحمتکشان ملت ایران و مهندس رضوی به نمایندگی از طرف وکلای طرفدار ادامه نهضت ملی سخنرانی نمودند.

کفن پوشان در کاروانسرا سنگی

پژوهنده ای از یک سازمان علمی از روی موج پانصد و هفتاد بخشی از مخابرات فرستنده های سیار فرمانداری نظامی تهران در روزی ام تیرماه را گرفته و گزارش زیر را تهیه کرده است.

به تیمسار فرمانداری عرض کنید اولاً تعداد گازهای اشک آور محدود است به علاوه افراد چون دارای ماسک نبوده و گرسنه و خسته هستند آنها هم گریه خواهند کرد. ثانیاً جمعیت حمله کننده بی اندازه زیاد و گازها تأثیر نمی کند.

فرمانداری نظامی : الو. فهمیدم، عین تلگراف را خدمت تیمسار می فرستم، سرگرد صیرفی فهمیدم به گوش باش، تیمسار فرمودند گازها تأثیر نمی کند پرتاب کنید. تیمسار می فرمایند سرهنگ بر خوردار آنجا هست، گازها پهلوی ایشان است هر چند در می خواهید از ایشان بگیرد و مردم را متفرق کنید.

فرمانداری نظامی از : میدان سپه

الو. الو. من سرهنگ ... چون مردم مشغول تظاهر هستند و به هیچ نوع جلوگیری از جمعیت رانمی شود کرد برای آرامش دادن و خاتمه سروصدا هر چه هایم را کنده و تانک خود را در اختیار مردم گذاشتم البته مسوولیت در برابر مردم رانمی شود کاری کرد؟!!

آرایش تانکها و سربازان در برابر مردم، میدان بهارستان، سی تیر

فرمانداری نظامی از : مخبرالدوله

به تیمسار فرمانداری بگویند فعلاً اینجا کمی خلوت است ولی در جلومجلس تیراندازی

باشند ادامه دارد، سرهنگ قربانی در آنجا مراقبت !! می کنند و دستور می دهند.

فرمانداری نظامی :

الو. به گوش باش، می شنوی؟! از استعمال گاز اشک آور خودداری امیری. مخبرالدوله، جواب بده. نهارهنگ پهلوی رادشهربانی می آورند به گوش باش. به گوشم.

دستگاه دژبانی :

گوشی ها خراب شده. بله. شما از این شبکه خارج شوید. دژبانی - بیخود اقدام نکنید، من سرهنگ شمسایی این دستور را به شمایی دهم: روی ۵۷۰ نباید داخل شوید، این موج مهم است و مال فرمانداری است.

فرمانداری نظامی از : سعدی

الو. الو. تیمسار فرمانداری نظامی تهران به عرض می رساند. شاهپور علیرضا به وسیله ی چند جیب شهربانی از خیابان سعدی عبور نمودند. مردم به طرف ایشان هجوم آورده. ولی تیراندازی خود ایشان وجیب های شهربانی خطر را دفع شاهپور علیرضا از میان جمعیت به وسیله ی تیراندازی با سیاهاسالم عبور کردند. الو. شنیدی؟! به گوش باش.

درگیری پابلیس سواره، میدان بهارستان سی تیر

فرمانداری نظامی از: اکباتان

الو. سرهنگ گیلان‌شاه به فرمانداری نظامی اطلاع دهید فشنگهای ماهمه مصرف وتعام شده، برای مافوراً فشنگ وبنزین بفرستید !!!

فرمانداری نظامی:

الو. به گوش باش. صدارامی شنوی؟ به وسیله ی تانکها مردم رامتفرق کنید. شنیدی؟ شنیدم.

فرمانداری نظامی از: میدان سپه

الو. فرمانداری، جمعیت زیادی نعشهاراروی دست به طرف مجلس می برند.

فرمانداری نظامی:

هرطورکه می توانید نگذارید و نعشهارا بگیرید و مردم رامتفرق کنید. الو. شنیدی؟ شنیدم. به گوش باش. تیراندازی شدیدشد، کشته زیاد و خون در کف خیابان جاریست !!!

فرمانداری نظامی از: اکباتان

الو. الو. فرمانداری. فوراً نیروی تازه نفس بفرستید، مردم هجوم نموده والساعه دوجیب شهرداری راروبروی برزن آتش زدند از تیراندازی و کشتن نتیجه ای حاصل نمی شود.

سی تیرماه روز قیام ملی

امضاء کنندگان ذیل، نظریه شهامت وفداکاری عظیمی که ملت ایران در روز ۳۰ تیرماه ۱۳۳۱ نشان داد و به پاس احترام فرزندان رشیدی که در این حادثه شربت شهادت نوشیده اند، تصمیم قانونی ذیل را به قیدسه فوریت پیشنهاد کرده تقاضای تصویب آنرا فی المجلس دارد:

ماده واحده - مجلس شورای ملی در جلسه فوق العاده دوم مردادماه ۱۳۳۱ قیام روز دوشنبه ۳۰ تیرماه ۱۳۳۱ را که در سراسر کشور برای پشتیبانی از نهضت ملی ایران انجام پذیرفت قیام ملی می نامد و شهدای آن روز را به عنوان شهدای ملی می شناسد. امضای ۳۱ نفر. با قیدسه فوریت به اتفاق آراء تصویب شد.

بزرگداشت نخستین سالگرد قیام ملی سی تیر:

سی تیرماه تعطیل رسمی

ماده واحده

به پاس قیام مقدس ملی سی ام تیرماه ۱۳۳۱ و یادبود شهدای آنروز که قانون مصوب شانزدهم مردادماه ۱۳۳۱ آنان را شهدای ملی شناخته است، همه ساله روز سی ام تیرماه تعطیل رسمی خواهد بود. برطبق قانون تمدید مدت اختیارات مصوب سی ام دیماه ۱۳۳۱ لایحه قانونی تعطیل رسمی بیادبود روز قیام مقدس ملی ۳۰ تیرمشمعل بر ماده واحده تصویب می شود. به تاریخ ۱۳۳۲/۴/۲۸ - نخست وزیر - دکتر محمد مصدق

پیام مصدق در نخستین سالگرد قیام ملی سی تیر

دکتر مصدق به هنگام ایراد پیام در نخستین سالگرد قیام ملی سی تیر

هموطنان عزیزم:

به مناسبت تصادف باروزسی ام تیر به یادبود شهیدانی که جان خود را در راه استقلال و عظمت کشور فدا کرده اند مراسمی برپا خواهید کرد که هم مراتب تکریم و احترام قلبی خود را به روح پاک این سربازان مجاهد راه حریت و آزادی تقدیم کنید و هم بدینوسیله ایمان و علاقه باطنی خویش را به ادامه ی مبارزه ای که این رادمردان فداکار در راه آن شربت شهادت نوشیده اند ابراز و اظهار نمایند.

روزسی ام تیر در تاریخ مبارزات ممتد ملت ایران فراموش نشدنی است زیرا در این روز تمام افراد ملت از هر طبقه و مقام در مقابل تحریکات اجانب یکدل و یکربان قیام و اقدام کرده اند و تا به مقصود نرسیدند از پای نشستند.

در این روز تاریخی عده ای از گرامی ترین فرزندان ما به افتخار شهادت نائل شدند و با خون پاک خود نهال آمل ملت را آبیاری کرده اند تا به همت آیندگان روزی بار و روسایه گستر شود و ملت ایران از نعمت امن و آسایش و استقلال واقعی و آزادی حقیقی برخوردار گردد.

اگر در آن روز مردم بیدار و هوشیار نبودند و این حادثه را با ایمان و علاقه بی شائبه خود نسبت به ادامه نهضت ملی تلقی نمی کردند و زمام سرنوشت خویش را بدست حوادث نامعلوم می سپردند نه تنها آینده خود را دچار خطرات عظیم کرده بودند بلکه به افتخارات گذشته خویش نیز خط محو و بطلان می کشیدند. اما خوشبختانه به عکس آنچه اجانب تصور می کردند ملت ایران با روشن بینی و بصیرت کامل به آینده خود می نگریست و خویش را برای مقابله با هر حادثه ای که او را از ادامه مبارزه باز دارد آماده و مهیا می داشت و از هیچ مشکلی حتی مرگ، بیم و هراس به دل راه نمی داد. حادثه سی ام تیر بوجه امتحانی شد که ملت ایران را در خود گذاخت و زرخالص او را از عیار فساد و تباهی جدا کرد و محک تجربه ای بود که افرادی اراده و سست عنصر و همچنین خیانتکاران به مصالح ملی و دست نشانندگان سیاست اجنبی از آن آلوده و رسوا بیرون آمدند. پس اگر در این حادثه، عده ای از عزیزترین فرزندان ما به درجه شهادت رسیدند برای وصول به هدف مقدسی بود که این قیام ملی در پیش داشت و فانی ظاهری آنان ضامن بقای استقلال کشور و دوام حیات ملت شد و چون به طیب خاطر برای جهاد در راه حق و حقیقت و تقوی و فضیلت تن به مرگ دادند در این سودا سرمایه

حیات و زندگی جاوید حاصل کردند و در مقابل این فداکاری البته تا ایران باقی است نام این آزاد مردان در سراسر لوحه و دیباچه تاریخ افتخارات کشور به عظمت و بزرگی ثبت و ضبط خواهد شد و اثری که با خون پاک خود در تحکیم مبانی ملت و اساس استقلال مملکت برجای گذارده اند یاد آنان را پیوسته در دلهای ما و نسل های آینده باقی و برقرار خواهد گذاشت.

هموطنان عزیزم - نهضت مقدس سی ام تیر نشان داد که ملت ایران در مبارزه با اجانب به پایداری و استقامت مصمم است و ثابت کرد که این ملت آنجا که پای شرافت و استقلال مملکت در میان باشد مرگ را بر زندگی آلوده به ننگ و رسوایی ترجیح می دهد و به هیچ قیمت از ادامه نهضتی که آنرا به بهای خون فرزندان خود خریده است باز نخواهد ایستاد.

لا بد به خاطر دارید که سال گذشته در چنین روزهایی دولت از ادامه خدمتگزاری مایوس شد زیرا از هر جانب خود را با موانع و مشکلاتی مواجه می دید که دست سیاست اجنبی فراهم کرده بود در آن ایام نیز مانند این روزها دست تحریکات و دسائس اجانب از هر جانب در کار بود و دولت که می بایست تمام کوشش و نیروی خود را در آن دقایق حساس در راه پیشرفت آمل ملت صرف کند بیشتر اوقات خود را برای مقابله و مراجعه به این گونه تحریکات مصروف می داشت و در نتیجه از هدف اصلی خود که پیشرفت نهضت ملی بود بازمی ماند و این تنها آرزوی بیگانگان بود که دولت را خسته و ناتوان کنند و از میدان مبارزه به در برند عاقبت این گرفتاریها و کارشکنی ها دولت را چنان در تنگنا و فشار گذاشت که راهی جز کناره گیری در پیش نداشت و ناچار شد بار مسئولیتی را که ملت بردوش گذاشته در نیمه راه مبارزه بر زمین گذارد اما بلافاصله معلوم گشت که ملت ایران با کناره گیری این دولت از کار موافق نیست و به هر قیمتی که ممکن باشد نخواهد گذاشت این جهاد مقدس بی نتیجه و ناتمام بماند.

قیام بی نظیری سی ام تیر و فداکاری بی ماندی که عموم افراد ملت در این روز از خود نشان داده اند نمودار واضحی از عزم راسخ ملت ایران به دوام و بقای نهضت ملی بود که به صورت ابراز عقیده عمومی دایره به بقا و ادامه خدمتگزاری این دولت درآمد.

این رستاخیز ملی ثابت کرد که مردم ایران با واقع بینی و توجه کامل به مصالح خویش راه خود را انتخاب کرده و دیگر به هیچوجه از آن باز نخواهند گشت. بیگانگان که در کمین بودند پس از این واقعه دانستند که این بار برخلاف انتظار، با ملتی بیدار و علاقمند به استقلال

خویش سروکار پیدا کرده اند و دیگر ممکن نیست با حیل و نیرنگ این ملت را از ادامه طریقی که به دشواری پیموده است بازدارند و او را به همان سر منزل اول برگردانند و مردمی را که برای تأمین مقاصد حقه ملی خود با کمال شهامت و شجاعت حتی تن به مرگ داده اند بفریبند. امروز هم اگر چه نفع طلبی عده ای معدود روزنه امید در پیش چشم آنان گشوده است و در تاریکی یأس و حرمان راهی در پیش پای مطامع خود می بیند ولی چون هنوز اکثریت قریب به اتفاق ملت در عزم خود راسخ و در تصمیم خویش پایدار است هرگز به مقصود نخواهند رسید و از این غبار کدورت کمترین گردی بردامان ملت ایران نخواهند نشست.

هموطنان عزیزم - قیام سی ام تیرو و جانفشانی و استقامت بیدریغ ملت و قطع امید اجانب از اینکه بتوانند در مبانی اتحاد و اتفاق ما، رخنه ای ایجاد کنند در پیشرفت ملت ایران به سوی مقصد و هدف نهایی خودیش از آنچه بتوان گفت پرارزش بود و مفید و مؤثر افتاد. اکنون بر ما فرض و واجب است این سرمایه معنوی را که در بهای خون پاک عزیزان خود بدست آورده ایم و بزرگترین ضامن پیروزی ملت در این مبارزه و جهاد مقدس خواهد بود مفت و رایگان از دست ندهیم، اتحاد و اتفاق خود را با کمال دورانندیشی و خالی از هرگونه شائبه غرض ورزی و کینه توزی حفظ کنیم و نگذاریم حریف مکار این حربه قاطع را از دست ما بگیرد و با ایجاد نفاق و پراکندگی ما را چنان به خود سرگرم و مشغول کند که آمال ملی خویش را به کلی فراموش کنیم و از پیشرفت به سوی مقصد نهایی بازمانیم. ملت ایران اگر خواسته باشد در ردیف سایر ملل بزرگ جهان مقام و موقعیتی را که شایسته او گذشته پرافتخار است وارد دیگر احراز کند باید از محرومیت و مشکلات نگریند و از فداکاری و جانبازی نترسد ما نباید زندگانی را به هر صورت و کیفیت که به ما عرضه می شود دوست بداریم و بدان قانع و خرسند باشیم اگر زندگانی توأم با آزادی و استقلال نباشد به قدر پیشیزی ارزش نخواهد داشت برای رسیدن به این هدف عالی تاریخ زندگی ملل بزرگ عالم شاهد مبارزات و مجاهدات و گذشتها و فداکاریهاست.

سرنوشت ملت ایران نیز در طول تاریخ خود همواره با اینگونه محرومیتها و مصائب توأم و همراه بوده است و در همه این موارد ملت ما مانع و مشکلات را با شکیبایی و بردباری تحمل و تلقی کرده و سرانجام از آن پیروز و سربلند بیرون آمده است.

جای تأسف نیست که جمعی از برادران و فرزندان گرامی مادر واقعه سی ام تیر جان خود را در راه حفظ سعادت و عظمت ملت ایران فدا کرده اند و با این فداکاری سرمایه افتخار جاویدان برای خود و خاندان خویش اندوخته اند.

جای تأسف موقعی خواهد بود که خدای ناخواسته ملت نتواند از این فداکاریهای بی دریغ فرزندان خود نتیجه ای که لازم است بدست آورد و از این خونهای مقدسی که ریخته شده بهره ای که شایسته است نتواند تحصیل کند، آنهم یقین دارم که با حس تشخیص و موقع شناسی ملت ایران هرگز پیش نیاید و آرزوی مادر حفظ استقلال و تجدید دوران مجد و عظمت دیرین این کشور باستانی هر چه زودتر تحقق پیدا کند.

در نخستین سالگرد قیام ملی، دکتر محمد مصدق پیشوای ملت، شب بی تیرماه بر مزار شهیدان حاضر شد و با انداختن گل و فاتحه خوانی یاد فرزندان شهید ایران را گرامی داشت.

- پیش از ظهر روز سیام تیرماه ۱۳۳۲ بدعوت سازمانهای صنفی و سیاسی هوادار نهضت ملی ایران، گردهم آئی پرشکوهی در میدان بهارستان برگزار شد. متن این فراخوان در زیر آمده است.

اعلامیه احزاب میثاقه ملی و جامعه بازرگانان و

اصناف و پیشه‌وران تهران

مردم ایران کسانی را ملی می‌شناسند که در تظاهرات

عظیم و پرشکوه ساعت ۸ صبح سیام تیر در میدان

بهارستان شرکت میکنند

مردم شرافتمند و استقلال‌طلب تهران

چندین سال است که نه تنها شاهد مبارزات دسته‌های مختلف، از ملی و ضد ملی بوده‌اید، بلکه خود همیشه در تقویت دولت ملی دکتر مصدق شرکت داشته اید و با تجمع و درخواست خودتان، مجلس را مجبور ساختید که بدکتر مصدق عزیز رای تابل بدهد.

هنگامیکه ابادی انگلستان برای از بین بردن نهضت مقدس ملی، توام را با ۴۲ رای تابل بدست نخست وزیری منصوب نمود، قیام خونین شما که به سیام تیر بر افتخار انجامید و با بخانه نشاند وزمام کشور را بدست دکتر مصدق مظهر نهضت ملی سپردید، در تمامی دوران مبارزه برای ملی کردن صنایع نفت در سراسر ایران و دوران خلع بد و اخراج نیروهای خرابکار انگلیسی از ایران شما بودید که قدم بقدم نهضت را پیش بردید اما در تمام این مدت شامد و نظر بودید که چه دسته هائی بناوین و شادمانی مختلف موضوع ملی شدن نفت را تعلقه میکرد و در این راه خرابکاری میکردند و امروز هم شاهد هستید، هنگامیکه می‌ودنتایج مبارزات پر مشقت چندین ساله شما بشر رسد همان خرابکاران و تعلقه کنندگان نهضت، می‌خواهند خود را وارث قیام ملی و بر افتخار شما معرفی کنند و بسام های مختلف دسته ای ملی را اغفال کرده و بتوان شرکت در یادبود سالگرد سیام تیر امضاء میکنند

مردم شرافتمند و استقلال طلب تهران هوشیار باشید و تنها بندهای ناپایند کان سابق فراکسیون نهضت ملی و جامعه بازرگانان و اصناف تهران و احزاب و جمعیت های میثاقه ملی جواب دهید و در ساعت هشت صبح سه شنبه سیام تیر در مراسم یادبود بر انتخابی که منظور زنده نگارداشتن این روز تاریخی در میدان بهارستان انجام خواهد شد شرکت کنید و آگاه باشید مردم ایران کسانی را ملی می‌شناسند که در صبح سه شنبه روز سیام تیر در تظاهرات شرکت کنند

نماینده جامعه بازرگانان و اصناف و پیشه‌وران تهران

نماینده جمعیت آزادی مردم ایران

نماینده حزب زحمتکشان ملت ایران نیروی سوم

نماینده حزب ایران

نماینده حزب ملت ایران بر بنیاد پان ایرانیسم

بازسازی مزار شهیدان سی تیر

حزب ملت ایران که به حق، باور داشت، انقلاب ملت ایران استمرار نهضت ملی ایران و همه پیکارهای رهاییبخش مردم ایران به خاطر آزادی و استقلال است از نخستین فرصت برای گرامی داشت یادنگشت شمار به خون خفتگانی که از میان خیل شهیدان جنازه هایشان از دستبرد جلادان شاه در امان ماند و گور کوچکی، نام بزرگشان را بر دل تاریخ رقم زد، بهره گرفت و از نیمه اردیبهشت ۱۳۵۸ به یمن پیروزی انقلاب، تلاش شبانه روزی برای بازسازی و آرامگاه شهیدان سیام تیر را که به کلی ویران شده بود بی هیچ آوازه گری آغاز کرد.

شهبس در تدارک برپایی آیین ویژه ای در بزرگداشت آن دلیران گلگون کفن، پیشنهاد تشکیل «کمیته برگزاری یادواره شهیدان سی تیر» را کرد و در یکم تیرماه اطلاعیه ای زیر عنوان «گرامی یاد باده دلاوران به خون خفته قیام ملی سی تیر» انتشار داد در آن چنین نوشت «آیین بزرگداشت شهیدان سی تیر را به نشان سپاس آزادی و استقلال ایران هر چه باشکوهتر برپا داریم. بازال اشک، غبار زمان از نام گلگون کفنی که نظام استبدادی زیر سلطه، بیست و پنج سال کوشید در بونه فراموشی افکند. بزاداییم، حزب ملت ایران که بازسازی مزار شهیدان سیام تیرماه ۱۳۳۱ را آغاز کرده است برای زنده داشت یاد این فرزندان به خون تپیده ی مهن از همگان یاری می طلبد».

پس از نشر این اطلاعیه بازماندگان شماری از شهیدان، نمایندگان حزبها و سازمانهای سیاسی و دیگر ملاقمندان به نهضت ملی، کمیته را از تصمیمانه ترین همکاری و همفکری خویش برخوردار نمودند.

روز جمعه پانزدهم تیرماه به دعوت «کمیته برگزاری یادواره شهیدان سی تیر» آرامگاه و گرداگرد آن با شرکت عده ای از مردم و شماری از وابستگان حزب ملت ایران پاکسازی شد و مهندس بهیروی، سرپرست «گروه بازسازی مزار شهیدان» ضمن گفتگو با خبرنگاران از کمک های بیدریغ قریشی شهردار خوب شهری و مسئولان آب و برق منطقه و مردم منطقه سپاسگزاری کرد.

سراجمان زمان برگزاری «یادواره» فرارسید، روز جمعه بیست و نهم تیرماه از طلوع آفتاب

هیجان و حرکت بی سابقه ای در این بابویه به چشم می خورد .

بازسازی مزار شهیدان، پایان یافته بود و همه کار می کردند تا نخستین «یادواره شهیدان سی تیر» در دوران انقلاب باشکوه هر چه تمامتر برگزار گردد.

پاسی از ظهر گذشته سیل مردم از همه گروههای اجتماعی، ساعتها زودتر از زمانی که «کمیته برگزاری یادواره شهیدان سی تیر» تعیین کرده بود به سوی این بابویه سرازیر شد و هر لحظه بر انبوه جمعیت افزوده گردید .

در چهره آنها که عمری راپشت سر گذاشته و خاطره روزهای غرور آفرین پیکار برای آزادی و استقلال را به رهبری مصدق بزرگ با خود داشتند، شادی سپاس گونه ای موج می زد. آوای دلنشین خواندن آیات قرآن، فضا را حالتی روحانی می بخشید و صفی از مردم که با حلقه های رنگارنگ گل برای باز شدن در آرامگاه لحظه شماری می کردند به چشم می خورد .

ساعت پنج بعد از ظهر «یادواره» آغاز شد و مهندس احمد مصدق و دکتر غلامحسین مصدق پرچم ایران را از سنگ بزرگی که نام مصدق بر آن حک گردیده و یادآور سادگی، سرسختی و صلابت پیشسوی در گذشته ملت بود و سنگ دیگری که نام شهیدان را داشت، برگرفتند و آنگاه داریوش فروهر، دبیر حزب ملت ایران این پیکار جوی خستگی ناپذیر و پیرو راستین مصدق به سخن گفتن پرداخت و گفت «من یکبار در هفته شهیدان سی تیر وقتی که این مزار هاتلی از خاک بود و سپس در چهلیم آنها و سالروز آنها در این جا سخن گفته ام و افسوس که هجوم استبداد و بسته به بیگانه سالیان دراز ما را از این که آزادانه در کنار مزار شهیدانی که حرکت زندگی آفرین آنها سرانجام پس از گذشت سالیان دراز سر نوشت ساز شد بی نصیب ساخت . آنها پیشگامان قافله شهادت بودند، شهیدان پانزدهم خرداد و سرانجام شهیدان انقلاب بیست و دوم بهمن .

من پیش از آنکه خواندن پیام نخست وزیر را آغاز کنم به عنوان یک سرباز قدیمی نهضت ملی ایران که روزهای پرفراز و نشیب بیست و شش تاسی تیر ماه ۱۳۳۱ را با مردم بوده است هشداری دهم که توطئه های امپریالیستی از چپ و راست در راه است تا شاید بار دیگر پیروزی درخشان ملت ایران را دچار شکست سازد و در این میان تنها وحدت مامی تواند که همه نارواییها را برای همیشه پایان دهد و باشد که فردا بتوانیم در ایرانی آزاد و آباد در پر توفرتنگ

ملی که خمیرمایه اصلی آن آموزشهای والای اسلامی است زندگی انسانی داشته باشیم .

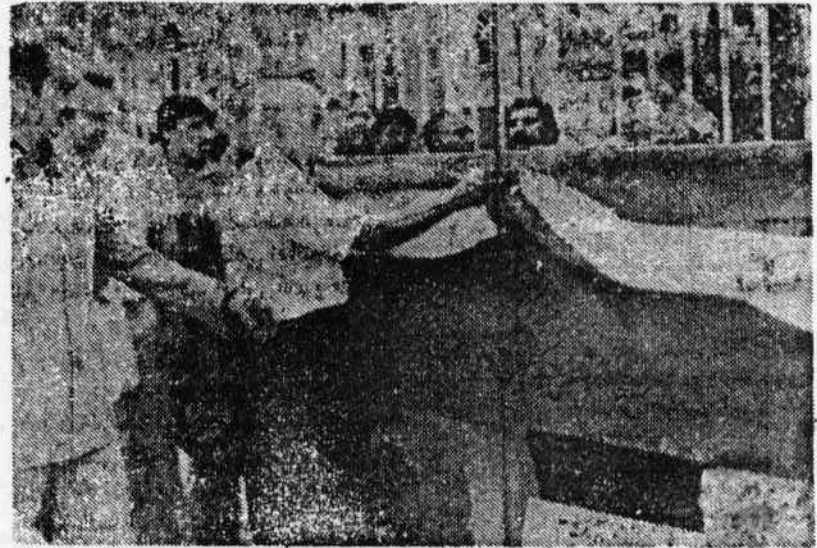
داریوش فروهر به هنگام سخنرانی در مزار شهیدان سی تیر

سپس اکرم جهانفر فرزند شهید علی اکبر جهانفر به نمایندگی از سوی خانواده های شهیدان پیام ملی سی ام تیر، سخنرانی پرشوری ایراد کرد. در این هنگام رژه سپاس ملی شروع گردید و نمایندگان سازمانهای سیاسی بی هیچگونه نشانی از ویژگی خود به همراه سایر مردم از میان مزار شهیدان ضمن فاتحه خوانی و نثار گل گذشتند.

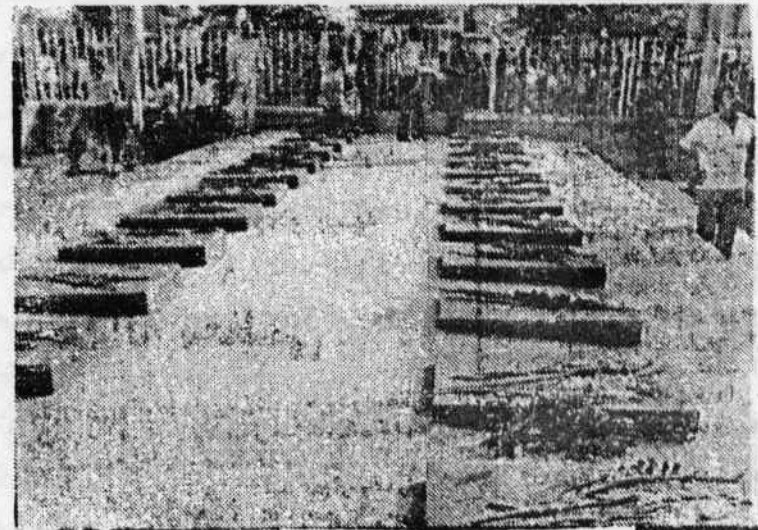
رژه «سپاس ملی» ساعتها به طول انجامید و در تمامی لحظه ها شعارهایی از سوی جمعیت داده می شد.

آفتاب غروب کرد و او پسین گروهها نیز مزار گلباران شده شهیدان را ترک گفتند و بدین سان روزی خاطره انگیز در فضایی سرشار از تفاهم و همبستگی و به دور از خودنمایی به

پایان رسید و بارامانتهی که تاریخ برشانه ی نسل کنونی نهاده بود به سلامت به سر منزل رسید.

برداشتن پرچم ایران از روی سنگ نبشته مزار شهیدان

مزار شهیدان سی تیر پیش از رژه سپاس ملی

ویرانگری در مزار شهیدان

هنوز نفس توفنده ی انقلاب در رگ، رگ زندگی ایرانیان می کوبید که دیومهییب خود سری لگام گسست و هر کجا پای نهاد جز مرگ و ویرانی باقی نگذاشت و با هر آنچه در حصار بسته ی قشریگری نمی گنجید به ستیزه پرداخت و در این میان بویژه هر چه رنگ و بوی و نشان ملی داشت آسیب بیشتری دید.

مزار شهیدان قیام ملی سی تیر که در پی بازسازی از زنگار فراموشی پاک شده و در صحن این بابویه رنگ و جلایافته بود نیز از لهیب آتش کینه توزی درامان نماند و در خلوت تاریک، روشن چند بامداد زیر پای ویرانگران تنگ نظر، جلوه باخت.

زده های گرداگرد مزار شهیدان را فروریختند، سنگ نبشته های یادواره را شکستند و سخره ای را که به گونه ی نمادین نام مصدق بر آن نقش بسته بود به خاک افکندند و جای، جای این «زیارتگه زندان» را آسیب رساندند و سایه ی شوم خود کسامگی را بر همه جا گسترده کردند.

با اینهمه از آن پس نیز هر سال بیش و کم، باره ای از بازماندگان شهیدان و هموندان سازمان های سیاسی و دیگر هواداران مصدق بزرگ، یاد قیام ملی سی تیر را گرامی داشتند و به گل گذاری و فاتحه خوانی پرداختند.

حزب ملت ایران در همه ی این سالهای سیاه یکه تازی فراگیر افزون برگل گذاری و فاتحه خوانی، اعلامیه هایی در بررسی و بزرگداشت قیام ملی سی تیر یک هزار و سیصد و سی و یک نشر داد تا با یادآوری آن پیروزی درخشان به زنده داشت روحیه ی پیکارگری یاری رساند.

از جمله اعلامیه ی دبیرخانه حزب ملت ایران در سی تیر ماه سال یک هزار و سیصد و هفتاد و سه رامی توان نام برد که بخشی از آن چنین است.

دریادقیام ملی سی تیر

هم میهنان :

ملت در ستر تاریخ شکل می گیرد و تنها کسانی که چگونگی پیوندهای اجتماعی رافراتراز برش زمانی می نگرند و بی گمان پیروری و کنون زدگی سیاسی، روشنیها و سایه های زندگی بویای آن را با هم می آورند در بررسی واقعیتها و شناسایی آگاهانه، آینده را بدرستی شالوده ریزی می کنند .

فردای تاریخی هر ملت در گرو شناخت همه جانبه ی دیروز و امروز آن است و توانمندیهای نسل کنونی را با یادآوری کارآوریهای نسلهای پیشین، می توان درک نمود تا زمانه سترون نگردد .

کوتاه اندیشان به کژراهه افتاده چه بخواهند و چه نخواهند، فرازونشیب زندگی ملتها چون حلقه های زنجیر بهم پیوسته است و برای بازسازی آینده، باید گذشته ها بدرستی بازبینی و بازیابی و بازگویی شوند .

چنین است که در برخورد هنگامی با چهل و دومین سالگرد «قیام ملی سی تیر» همچون عطف انقلابی در پیکارهای رهایبخش ایرانیان، کنکاشی دوباره پیرامون این رویداد سرنوشت ساز ضرورت دارد .

در روند جنبش ملی شدن صنعت نفت گرچه مردم پیاخاسته ی ایران به رهبری مصدق بزرگ گام به گام به سوی پیروزی قطعی پیش می رفتند ولی هیات حاکمه وابسته به بیگانه با اینکه کرسی نخست وزیری را از دست داده بود، پی در پی توطئه می کرد تا آب رفته را به جوی بازآورد دشمن تازانده شده را بازگرداند .

چون دکتر محمد مصدق که تنها با پشتیبانی مردم بر سر کار آمده بود برای جلوگیری از فترت، دستور انجام انتخابات دوره هفدهم مجلس شورای ملی را داد، ثقل و نیرنگ دست نشاندهگان قدرتهای بیگانه در این کار آغاز گردید و بناچار جریان آن در پاره ای از بخشهای کشور نیمه پایان گذارده شد .

سرانجام دوره هفدهم مجلس شورای ملی در روز یکشنبه هفدهم اردیبهشت ماه تنها با

شرکت هفتاد و پنج نماینده برگزیده شده، گشایش یافت ولی کشمکش بر سر تصویب اعتبارنامه ها و انتخاب رئیس، جلوگیری آمادگی این نهاد برای کار گردید و نخست وزیر که برای دفاع از حقوق ملت ایران باید به «دیوان داوری بین المللی» می رفت، ناگزیر از کناره گیری خودداری کرد و روز چهارشنبه هفتم خردادماه با هیاتی بلند پایه راه لاهه را در پیش گرفت .

مصدق بزرگ پس از دفاعی جانانه در این نهاد فراملی و امید کامل به صادر گردیدن رأی به سود ایران در روز چهارشنبه چهارم تیرماه در میان یکی از بی مانندترین پیشواهای مردمی به ایران بازگشت .

هیات حاکمه که در هنگام دور بودن دکتر محمد مصدق از کشور، دسیسه چینیهای دامنه داری کرده بود در روز دهم تیرماه به پیروزی چشمگیری رسید و توانست یکی از مهره های شناخته شده ی خود را باسی و نه رأی به کرسی ریسی مجلس شورای ملی بنشانند و نامزد هواداران نهضت ملی تنهاسی و پنج رأی بدست آورد .

هر روی چون مجلس شورای ملی بدینگونه آماده کار شده بود دکتر محمد مصدق در روز چهارشنبه چهاردهم تیرماه به سنت پارلمانی عمل کرد و از نخست وزیری کناره گیری نمود .

هیات حاکمه هنوز از بیم مردم این گستاخی را نداشت که یکباره دکتر محمد مصدق را کنار بگذارد و سرانجام مجلس در روز یکشنبه پانزدهم تیرماه و مجلس سنا در روز چهارشنبه هجدهم تیرماه، خواه ناخواه به نخست وزیری آن یگانه ی دوران ابراز تمایل کردند و روز شنبه بیست و یکم تیرماه فرمان بایسته شریافت .

مصدق بزرگ با اندر ریافت ژرفای توطئه ها از یک سو خواستار اختیارهای ویژه گردید و از سوی دیگر برای جلوگیری از اخلال دشمنان ملت از راه ارتش در کارهای دولت در صدد برآمد تا خود عهده دار وزیری جنگ گردد و چون در دیدار و گفتگوی سه ساعته ای که روز چهارشنبه بیست و پنجم تیرماه با پادشاه داشت با ناسازواریهای قانون شکنانه رو برو شد، فردای آن روز، طی نامه ای از پذیرش نخست وزیری سر باز زد و چگونگی راهم به آگاهی مردم رسانید .

از اینجا بحران گسترده ای در سراسر کشور پدید آمد و از یک سو مردم و همه ی شخصیتها و سازمانهای سیاسی و قادار به جنبش ملی شدن صنعت نفت و از سوی دیگر، هیات حاکمه

از دربارشاهی و سیاستمدار کهنه کاری که برخلاف میزانهای قانون اساسی به نخست وزیری گمارده گردیده بود تا نیروهای سلاحدار در برابر هم به صف آرایی پرداختند .

پس از چهار روز بریم و امید و قدرت نماییهای نوشتاری و گفتاری از دو سو و نماییهای اعتراض آمیز مردم در جای ، جای کشور و در گیریهای پی در پی و بانبروهای سرکوبگر که شرح آنرا فرستی دیگر باید ، سرانجام برق غیرت بدرخشید و سی تیر به هنگامه ای سر نوشت آفرین بدل گردید .

سی تیر آوای توفانی مردم پیاخاسته ای بود که نمی خواستند دگر باره عزت و ثروت خود را لگد کوب استعمار و استبداد بهم آمیخته ببینند .

سی تیر قامت برافراشته ی ملتی بود که دانایی و توانایی و هشیاری خود را سر از نوبه تارک تاریخ ثبت نمود و دشمن را به زبونی کشانید .

سی تیر ، یک روز ، یک هیجان یا حتی یک حماسه ی تنها نبود بلکه سی تیر یک میعاد و یک میلاد بود . ملت ایران درسی تیر را تاریخ دیندار کرد و دوباره زاده شد . مردم این سرزمین خدای در بامه ادا سی تیر همان نبودند که در شامگاه سی تیر .

سی تیر را نباید تنها یک درگیری سیاسی برای برانداختن یک دولت دست نشانده و بازگرداندن یک دولت مردمی بر سر کار شمرد و گرچه این جلوه ی ظاهری رویداد است ولی به راستی جوشش خشم فروخورده ی ملتی بود که سالهای سال تازیانه ی ستم را بر شانه های خود حس می نمود و زمینه ای برای واکنش نمی یافت تا بناگهان برای این پرسش دیرینه ، پاسخی درخور پیدا کرد .

اگر راست است که توش و توان آدمی بر تاریخ اثر می نهد و آنرا از این راه به آن راه می برد و اگر راست است که بالای آدمی آفریننده بلندای تاریخ می گردد ، درسی تیر چنین شد .

ایرانیان درسی تیر به خوار داشت مرگ برخاستند ، جان در راه آرمان فدا کردند و با دست تپه به دشمن غرق در سلاح تاختند و بخوبی نشان دادند که خون بر شمشیر پیروز است .

ایرانیان درسی تیر با اراده ی هستی ساز بر تاریخ تاختند و بر آن چیره گردیدند ، خود دیگر شدند و تاریخ را دگر کردند .

درسی تیر آموخته شد که به «اتفاق جهان می توان گرفت» و در پیکارهای

رها و بیستش ملی باید هر نفاق را فرو نهاد و دشمن را با همبستگی همگانی نارانند و همای پیروزی را به پرواز در آورد .

درسی تیر آموخته شد که باید خواست ملی را دریافت و در قالب روشنی درج کرد و در برابر توده های مردم قرارداد تا همگان برای بر آوردن آن به ایستادگی و کوشش برخیزند .

درسی تیر آموخته شد که گروه های اجتماعی گوناگون در شناخت و پذیرفتن قهرمانان خود یکپارچگی و استواری می یابند و گزینش یک رهبری آگاه و نشان دادن ارزشهای اخلاقی و تواناییهای آن به بسیج توده های یاری بسیار می رساند .

ارزشمندترین درس گرفته شده از سی تیر این است که هیچ پیروزی به خودی خود پایدار نمی ماند و برای پاسداری از دستاوردهای ملی باید همه ی نیروهای شرکت کننده در پدید آوردن آن ، پیوند خود را با یکدیگر پیوسته نگاهدارند .

بدینگونه پیروزی سی تیر یک هزار و سیصد و سی و یک در پهنه ی تاریخ پرافت و خیز ایران زمین گم نشده است ، گرچه رویدادهای زشت بعدی برای زمانی کوتاه آنرا از جلوه انداخت ولی وجدان ملی که در این بوته ی آزمایش گداخته شده بود در نهاد مردم باقی ماند تا در پی تلاشهای خستگی ناپذیر انقلاب بیست و دوم بهمن یک هزار و سیصد و پنجاه و هفت را به ارمغان آورد .

*** **

گردآورنده : دفتر مرکزی سازمان جوانان حزب ملت ایران